

DE SMEDEN

Men vraagt naar het beginsel van ons Genootschap. Ik houd er niet van beginselen te formuleren. We binden ons daarmee aan de vorm en hebben dan het dogma gegrond en zijn in de fout vervallen die we wenschen te vermijden.

“Het bloed”, dat ons door de aderen stroomt is ons beginsel. Daar is eigenlijk reeds alles mede gezegd, voor wie weet wat bloed is.

Zoals het hart als een levend vat voortdurend gevuld en ontledigd wordt door de strooming van het Bloed, zoo denken we ons elk individu als een open vat waardoor het volle leven stroomt in voortdurende wisseling en vernieuwing van zichzelf.

Hieruit zien we dat de “Smeden” vijanden zijn van dogmatiek en van eenzijdigheid.

“Zooals van de toestand van de hartspier een geregelde circulatie van de levenssappen afhankelijk is, zoo wordt een open en gezond gemoedsleven geëischt voor een volledige circulatie van het volle Leven, waarin wij allen een plaats innemen”.

Wij beschouwen de geheele menschheid ziek en lijdend en de arbeid als het middel om gezond te worden, als het middel tot volle levensontplooiing; we noemden ons daarom “werkers”. We weten dat alle waarachtig werk zijn loon met zich brengt in de genezing en volmaking van de werker.

De kwaal van onze tijd is arbeidsschuweid. Het spreekt vanzelf dat we onder arbeid ook verstaan de bespiegeling en het denken.

De kunstenaar arbeid uit liefde tot de arbeid. Wie uitsluitend werkt om loon, verlaagt zichzelf tot loonslaaf. Alle arbeid verricht om loon verlaagt zichzelf tot loonslaaf. Alle arbeid verricht om loon is feitelijk veroordeeld, zulk arbeiden staat gelijk met het plegen van bedrog; dergelijk bedrog wordt in de kunst veel gepleegd.

Ieder die arbeid uit liefde tot het werk is kunstenaar, al is hij slechts opperman of schoenmaker. Zoo iemand bouwt aan het bouwwerk van gerechtigheid, ongeacht de plaats die hij inneemt in de samenleving. Een steenzetter, die zijn steenen zet met zijn hart, verricht priesterlijk werk in de Kathedraal des levens. Een Hoogepriester, die werkt zonder hart, pleegt bedrog. Zoo is het alleen de liefde, die alle dingen vervult.

De wereld is een sociëteit met Koninklijke leden, waarin voor proletariërs geen plaats behoorde te zijn. Individueel behoort de mensch zijn Koninklijke afkomst in de Wereldsociëteit nooit verloochenen, hetzij hij heer is of knecht.

In de arbeid ontmoeten beiden elkander als Koningskinderen, en eeren er elkander.

Alleen in een wereld van arbeid door Liefde gedreven, kan het Koninklijk woord in vervulling gaan, dat wie de meeste is aller dienaar zij. Het is aan een Man gelukt, de meest zijnde, tegelijkertijd aller dienaar te zijn, zonder zich te compromiteeren. Deze was de Man van Nazareth.

Als we het nu hadden over arbeid, dan hebben we het nu over Rust.

Ware rust is schoonheidsgenieting van de arbeid. We kunnen zoo zelfs arbeiden en rusten tegelijkertijd, want ook genieten is arbeiden.

Volmaakte rust is volkomen ontledigd zijn, dus gereed zijn om zich opnieuw te doen vullen.

Dit vullen en weder ontledigd worden is het Levensbewegen binnen in ons.

Deze gehele functie wordt alleen dáár ongestoord en volledig verricht, waar zij gegrond is op de Wet van Offerande. Waar het deel zich ten dienste stelt aan het Geheel, daar openbaart zich het Leven in zijn volheid.

De arbeider in zijn werk en in zijn rust verloren, getuigt door zijn vreugde offer van het Groote Geheel, staat in zijn werk, wat dit werk ook is, hetzij groot of klein, met ontbloote voeten in het Heiligdom van de Arbeid, ademt in reine sfeer, zondigt niet.

Er is dus tweërlei arbeid. Er is arbeid, die verricht wordt om zijnzelfs wil en het eigen loon. Er is arbeid, welke verricht wordt om loon.

Er zijn arbeiders, die arbeiden uit liefde tot het werk; hierbij behoort elk kunstenaar. Er zijn arbeiders, die arbeiden alleen om loon, deze zijn leugenaars. De eerste maken levend, de laatste dooden.

Zoo is er ook tweërlei vuur, dat den arbeid drijft. Het heilige vuur van liefde, dat buigzaam maakt en loutert. En het vreemde vuur van zelfzucht en ijverzucht, dat verteert en verwoest. Een "smid" nu is een man, hopen we, die staat in het louterend vuur, en het vreemde vuur weghoudt uit de smederij zijns levens. Een smid is een man met vuile kleeren en krachtige knuisten. Zijn kleeren zijn vuil door zijn werk, dat schoon is. Geen vuur zonder rook, en rook maakt vuil. Ook gaat het vuile ijzer door het vuur om schoon-gegloeid te worden, maar ook daar wordt de smid vuil van, zoodat het nodig is, dat hij zich dagelijks wast om geen ongenietbaar mensch te worden.

"Elke smid kenne de bron, waar hij zijn waschwater put. Hoewel een smid een man is van het vuur, is hij tegelijkertijd een man van het water. In het vuur smeedt hij, met het water wijdt hij zich zelve tot den dienst van den arbeid".

Ik geloof, dat gij deze gelijkenis zult verstaan.

"Het is de mensch gezet te werken en te wachten, te wenschen en te waken".

Wie kan werken en wachten is levenswijs. Velen werken, maar wachten niet.

Ik beloof U, dat ik ze ken onder de leden. Zij zijn in het voortdurend gevaar van het vreemde vuur. Andere, die wachten, werken niet.

Zij hebben het vuur gebluscht. Dat is ook een groot gevaar.

De wereld telt vele smeden, die het vuur hebben uitgebluscht. Zij zijn moede geworden en mat. Hun gereedschap is verroest en om hen heen heerscht de duisternis van een smederij, waarin niet gewerkt wordt. Zij hebben het vertrouwen in zichzelf verloren, en vertrouwen daarom anderen niet. Tot deze zieken roepen wij smeden: "Gaat weder aan de arbeid, stroopt uw mouwen op, maakt uw gereedschap blinkend, ontsteek de vuren. Het is nodig, dat allen, die zijn uitgedreven naar de woestijn hunner teleurstellingen, voor elkaar het hart ontsluiten en genezing zoeken in dienende arbeid!

Laat ons, om veel te ontvangen, maar veel geven, om kracht te ontvangen, kracht aanwenden, om moed te houden, bemoedigen, om getroost te zijn, troosten, om lief te hebben, liefde geven. Het is nog altijd waar, dat de Liefde alles vermag, dat zij is het Vuur wat loutert en smeedbaar maakt. Zonder vuur geen smidswerk, zonder Liefde geen Leven.

"De Smeden" – Blaricum. Het genootschap "De Smeden" bestaat uit werkers.

We weten nu wat dat betekent.

Zij stellen zich voor verschillende gilden te vormen op het gebied van kunst en kunstnijverheid, d.w.z. zoodra de noodzaak van consolidatie en organisatie in het oog springt. Sommigen meenden, dat die noodzakelijkheid er reeds van den aanvang af bestond. Dat waren de werkers die in het gevaar van het vreemde vuur verkeerden en niet konden of wilden wachten. Toch is het wachten in het Genootschappelijk verband niet zoo'n zware opgave, omdat het Genootschap permanente expositie- en verkoops- gelegenheden bezit, zooals bij mijn weten in geen enkele vereeniging in Nederland bij oprichting van het Genootschap het geval was.

Het principe, dat aan het vormen van groepen van zeven personen (gilden) ten grondslag ligt, is dat van ongestoorden groei en normale ontwikkeling. Ik beschouw ons Genootschap als een levend organisme, dat geworden is uit de drang des tijds en zich verder ontwikkelen zal in al zijn vertakkingen, naar vaste wetten, waaraan wij tenslotte zelf onderhevig zijn en gehoorzamen moeten.

Het leven is zoo mild om ons de absolute kennis van alle wetten, die ons beheerschen, te besparen, en wil het verstand er toch naar grijpen en de lijnen van de takken van de jongen boom van te voren vaststellen, dan kon het zeer goed wezen, dat het geheel, in plaats van een gewrocht des Levens, een gedrocht van zuiver verstandelijk en menschelijk werk werd en op mislukking uit zou lopen. Ik geloof dat ons landje rijk is aan vereenigingen, die mislukt zijn. Wij moeten wel werken, heb ik gezegd, maar we moeten ook weten te wachten.

Als wij zoo onzen loopbaan loopen in lijdzaamheid, baart het leven heel wat verrassingen en wordt ons zelfs in de slaap gegeven, wat anders met geen menschen-macht te bereiken zou zijn, want de dingen, die in de materie hun openbaring vinden, hebben meestal buiten ons om in de geest hun beslag gekregen.

Het komt er alleen op aan het juiste oogenblik van ontvangen en aanvaarden te kennen en daartoe is noodig waakzaamheid. Een waakzaamheid, die juist gemist wordt bij al die strevers, die zich met ijver verdiepen in het onderdeel, en de samenhang met het geheel uit het oog verliezen. Persoonlijk stel ik mij bij elke nieuwe phase in de groei van ons Genootschap veel meer de vraag "wat heb ik na te laten?", dan "wat heb ik te doen?".

Wij hebben voortdurend af te wachten wat het leven baart en evenals een arts aan het kraambed zijn we, zonder aan activiteit in te boeten, toch geheel afhankelijk van het juiste moment van de geboorte. Daar kunnen we niets af, aan of toe doen.

We moeten met een terugblik op ons werk toegeven, dat elke verwezenlijking van wat zuiver is, gebrekkig is. Maar de Geest, die alles werkt, en allesbehalve gebrekkig is, weet ook de gebreken in het grooten mengelwerk zoo te plaatsen, dat ze tot het mirakel der wording mede werken, weet de dissonanten als wonderbaarlijke accenten te doen opklinken tot grootere volheid van de geheele orchestrale. Het is dan ook een oud woord, dat alle dingen ten goede samenwerken, degene die gelooft.

Zonder geloof valt in de kunst, in het leven niets te bereiken.

Wij werkers, gaan mogelijk onder, maar het werk stijgt omhoog, en mogelijk vinden we het werk in de Dag der Dagen, als wij zelf als doorlouterde deelen aan het groote lichaam van de nieuwe Kosmos zijn toegevoegd.....

Wat onze eerste tentoonstelling in Suasso betreft, daar ging het woord van een bekend auteur in vervulling "Waar de kritiek het niet met elkander eens is, daar is werk geschied".

Ieder kan zich zelf feliciteren met wat hij is, omdat in hetgeen hij is, de kiem besloten ligt van wat hij nog worden kan. Daarom geen naijver, en geen concurrentie. Er is alleen de strijd, de strijd die we zelf voeren tegen onze zwakheden, tegen onze verkeerdheden.

Wij zijn het niet die werken, het is de geest in ons die werkt, en die geest bidt voor ons met onuitsprekelijke verzuchting om ons allen aan te grijpen en te gebruiken als werktuig en om te bouwen, te bouwen, te bouwen, na al die jaren van gruwelijk verstoren, van afgrijselijk afbreken, van ontzaggelijke haat. Zullen we nu voortvaren elkander zwart te maken, zullen we voortvaren naijverig te zijn, of zullen we de hamer aanvatten en slaan op het aanbeeld, dat het lied van ons werk zal klinken over de geheele wereld.

Is dat te groot? Waarom is dat te groot? Gij zijt die wereld, die wereld ben ik. Die wereld is bevat in ons hart, in onze ziel, in ons leven.

En dat leven gaat over de geheelen kosmos. Elk individu is een wereld, de wereld is een individu. Laten we ons zelf meten, delen van het groote geheel, dan zullen we slagen. Ik ben blij, dat "De Smederij" niet alleen in de Spiegelstraat te vinden is, maar zich het zelfde streven overal voordoet. Ik ben overtuigd, dat elk ander, als hij een Genootschap ging stichten hetzelfde zou doen, langs dezelfde weg, op dezelfde manier, omdat wij niet anders kunnen.

De tijd heeft ons gebaard. Wij zullen de tijd vervullen, waarin wij staan en anderen na ons.....

En nu wat het genootschap betreft: Het Genootschap "De Smeden" is gevestigd te Blaricum, Huizerweg 214. Tot het Genootschap "De Smeden" kunnen toetreden allen, die wenschen mede te werken aan de bevordering van Synthetische Levenskennis.

De studie en werkzaamheid van het Genootschap richt zich naar het Wezen der dingen met het vorengenoemde doel.

Het Genootschap vindt ook in de zgn. moderne kunstopenbaring de Bouwstoffen voor een nieuwe synthetische wereldbeschouwing, gebaseerd op de oude onveranderlijke waarheden en wetten, die ten alle tijden het denken en doen der besten onder de menschen beheerscht hebben.

In het Genootschap is plaats voor, en het Genootschap heeft ten doel de bevordering van alle takken van Kunst, Wetenschap en Wijsbegeerte. Zij vormt daartoe werkgezelschappen (gilden) en studieclubs.

Elke groep, bestaat uit niet meer dan zeven personen, waarvan één het presidium voert over het gezelschap en van zijn werkzaamheden en besluiten verantwoording doet aan het algemeen secretariaat, dat alle voorstellen in overweging neemt en behulpzaam is aan de uitvoering der plannen.

Elke groep van zeven personen, met hetzelfde doel vereenigd, wordt "Gilde" genoemd, en kiest zich zijn eigen naam. De door het zevental gekozen leidsman ontvangt den naam van gildenmeester. Hij kan zich uit het midden van de gildeleden een secretaris van de groep kiezen, die dan met hem medeverantwoordelijk is voor het welzijn van het gilde. Elke gilde vormt dus een levend orgaan, strijdt zijn eigen strijd. Hiermede hebben wij het groote voordeel van decentralisatie, wat het bestuur betreft. Concentratie is het werk van de toewijding en den geest. We kunnen niet geconcentreerd zijn, tenzij we zijn overgegeven en zuiver. Maar het bestuur van de vereeniging heeft te zorgen voor de decentralisatie, waardoor elk zevental, dat zich in zijn delen verwant gevoelt, eigenlijk een vereeniging op zich zelf vormt.

Om het geheel sterk te maken zijn zij organisatorisch aan elkander verbonden.

Zoo is het Genootschap een levend orgaan, waaraan telkens nieuwe cellen worden toegevoegd, zevendelige cellen, en zoo zal het uitgroeien. Zoo zie ik het en ik geloof, dat "De Smeden" zich langs deze weg zullen ontwikkelen. Aanvankelijk hebben we echter te wachten, totdat de tijd van consolideering rijp is.

Ons Genootschap bestaat uit kunstlievende leden, werkende leden en gildeleden.

De laatste worden "Smeden" genoemd en hebben het recht het wapen van de "Smeden" te voeren, dat bestaat uit een voorhamer. Kunstlievend lid kan iedereen worden, die met het doel van het Genootschap instemt. Werkend lid kan ieder worden, die eenige tak van kunst, wetenschap of filosofie beoefent. Gildeleden zijn degenen, die volmaakt homogeen zijn met het Genootschap en het Genootschappelijk doel. Er is geen enkele reden, waarom niet ieder, die het leven dienst en de schoonheid lief heeft, lid zou worden. Beter geen leden dan halve leden. Met twijfelen komen we er niet.

Wij zullen de schoonheid en de kunst niet beter dienen, dan wanneer we de jonge mannen en vrouwen, die gebogen zitten over hun werk van kunst, gelegenheid geven de blauwe hemel te zien. En dat is beter dan ze onder de voorwaarden te laten arbeiden, waaronder ze nu arbeiden, dat is beter dan wanneer we een wenteltrap op moeten, drie hoog en dan in een soort duiventil den geheelen dag gevangen zitten. Ofschoon de werkplaatsen in de Nieuwe Spiegelstraat genoemd mogen worden, het is, wanneer men de Schoonheid dient, onrechtvaardig om op zulk een hooge etage te moeten arbeiden en rijke dames en heeren te laten zitten op de kussens, die daar gemaakt worden.

Dat moeten wij, staande in de dienst van de waarheid en de gerechtigheid, aanvoelen als ongeoorloofd. En wanneer we hooren van communisme en socialisme en zooveel wegen, die worden aangewezen tot verbetering van de toestanden, is het dan niet een wonder, dat er nog geen kunstvereenigingen zijn en nog zoo weinig kunstenaars zijn, die elkander de hand reiken en zeggen: "zijn wij dan die arbeiders per slot van rekening niet, wien het aan zooveel ontbreekt? Laat ons een begin maken."

Ik breng hier openlijk hulde aan mejuffrouw Verwey, dat zij gezegd heeft: "Begin dan maar." Wij zullen trachten, zoodra de gronden zijn aangekocht, en de ateliers daar zijn neergezet, al de werkers naar buiten te brengen, in het belang van het werk zelf, in het belang van de arbeiders, in het belang van de kunst.

En wij zullen zeggen: laat ons zien dat we gezamenlijk kunnen bouwen en gezamenlijk kunnen werken en gezamenlijk de vruchten kunnen genieten van onzen arbeid in de meest waren zin van het woord. En als wij dan geborduurd hebben, of geschilderd, of gestempeld, of gebatikt, of wij hebben geweven, en wij loopen de hei op, en liggen daar languit, en zeggen: hulde aan Niehaus!, dan liggen wij daar ook. Dan zullen wij verblijd den volgenden morgen het werk weer voortzetten.

En alle dames en heeren, die bij ons hun kussens koopen, hun loopers en hun vloerkleedjes, die zullen zich verbazen, dat het ruikt naar erica en rozen, en dat is de Schoonheid. Zoo werken alle dingen ten goede samen, als wij het goede zoeken, en doordrongen zijn van de groete waarheid, dat wie het leven zoekt met volle overtuiging, ook beloond wordt.

Eerder zal het ons worden toegeworpen in onze schoot, dan dat wij zullen omkomen op dezen weg. Dit is de kracht van "De Smeden", hun overtuiging en hun armoede.

Wij hebben niets en geloven alles. Daarom zijn we rijk. Wij zijn rijker dan de rijkste, sterker dan de sterksten, omdat wij ons moeten verlaten, in al wat wij ondernemen, op het leven zelf, dat ons stuwt. En niet alleen wij, maar U ook, wij allemaal, wij moeten het erkennen: het is zoo. Wanneer wij ons open stellen voor de groete stuwung, dan zullen wij snel zijn waar wij wezen moeten.

Dan zullen wij het geluk vinden en de kracht en de blijdschap, die we behoeven en de schoonheid aanschouwen, waar ons hart naar uitgaat. Niemand hier aanwezig, die niet dorst naar schoonheid, naar de waarheid, naar de kracht, naar de bevrijding van zichzelf. Laat ons elkander helpen. Eergisteren zijn wij begonnen met de eerste be spreking. Wij zijn de hei opgelopen, vol gaten en kuilen en mooie dennetjes, en wij hebben genoten van het vergezicht. Daar lagen anderhalve bunder grond. Mijn huisje ligt daar aan de voet, als een blokkendoos. Een klein rood ding met groen behangen. En toen wij ons afvroegen wat te doen, toen dacht ik hier komen de werkplaatsen. Wij maken hier kleine hofjes, driehoekig, om ze tegen de wind te beschermen. In het eene hofje komen de drijvers, de ijzersmeden, in de ander komen de wevers, en de borduursters, in een derde komt weer een andere groep. En er komt ook een hofje voor de logees en voor de zieken, en wij zetten onze hofjes neer op dien anderhalven bunder.

Middenin zetten wij een groote torenen, daarop zetten wij een torenwachter, en die blaast iedern morgen: "Wil je niet opstaan, dan blijf je maar liggen" en wij maken muziek en wij maken elkander vroolijk en wij lopen rond in weer en wind.

Waarom niet? Dat is naar rato goedkooper dan dat wij in Amsterdam moeten werken, en geen verademing vinden. Waarom zijn wij zoo dwaas? Omdat er geen kapitaal is?

Ik heb ook geen kapitaal, maar kom maar eens kijken in Blaricum, over een jaar of vijf zijn al die hofjes er, en misschien gij zelf ook. Waarom zou dat er niet komen? Het komt er op aan te geloven dat het er komt. Ik geloof het zeker. Het kapitaal is er niet. Juist daarom ... omdat het kapitaal er niet is staan wij zuiver en daarom komt het.

Wat is meer waard, het zilver, of de idee die het zilver baart? De idee is meer dan kostelijk, omdat het zoo eenvoudig is, zoo laag bij de grond, dat al te knappe menschen er kwaad om worden. Daarom willen wij het uitwerken, om wanneer iemand behoefte heeft om mede te werken, dan mag hij het doen als groote gunst. Wij vragen het niet.

Het is een groote gunst mede te mogen arbeiden aan de opbouw van het groote geheel, zooals het ook voor mij een groote gunst is. Wanneer iemand dat wil, dan zeg ik, wel, smeedt maar mee, het is niet voor mij particulier, ik zit al in de hei, ik heb het al. Het is voor elk ander, die er nog niet zit en het nog niet heeft. Dit heb ik willen zeggen, om U een kleine kijk te geven op de mentaliteit van "De Smeden", maar ook om er op te wijzen, dat zij tamelijk practisch zijn, in hun doel, en in hun werk.

Hoe zoo'n arbeiderskolonie zich nu verder uitbreidt? Ik geloof heel geschikt.

Als de menschen maar geschikt zijn. Wij staan op geen enkel geloofsstandpunt.

Wij huldigen geen enkel dogma, maar stellen ons op het standpunt: werk maar mede, ga Uw gang maar, hier is het goed, hier is het gezond. In zooverre zijn wij ethische communisten. Het woord heeft wel een afgrijzenlijke klank en het wordt ook dikwijls ten onrechte gezegd, maar het beteekend naar zijn zuivere vertaling, goede beteekenis.

Wij hebben alle goederen gemeen. Wij hebben geen goederen, want wat hebben wij. Wij hebben de hemel, den regen en de hei. Wij hebben juist alle goederen die we nodig hebben en daarom zullen we niets anders hooren dan zingen van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Want wie is rijker dan hij die niets te verliezen heeft? Die heeft geen zorgen voor de dag van morgen. Ik hoop dat we het met elkander zoo gezond en zoo vrolijk zullen hebben dat men ons lachen op de Dam zal kunnen hooren, en dat heel wat meer Amsterdammers gedreven zullen worden om ook een hofje te bouwen, dan kan de affaire zich uitbreiden. Er is plaats, ruimte en grond genoeg. Tot nog toe is het in 't Gooi bij proefnemingen gebleven. Wij hebben gehad de kolonie van de Internationale Broederschap. Dit is een eerlijk streven geweest. Verder hebben we gehad "Walden van Frederik van Eeden". En de laatste zijn nu "De Smeden" Het is altijd het drietal, dat de volheid vormt. Twee hebben het geprobeerd, hopen we dat de derde slaagt.

Nu zijn er nog enkele details in ons program, die de moeite van het overdenken en het overleggen wel waard zijn. Ik geloof echter dat ik mij toch bepalen moet tot de groote lijnen. We weten nu ongeveer wat "De Smeden" zijn. Hetgeen wij bereiken kunnen is niet te bepalen. Wij hebben nu eenmaal aangevat. Wanneer U sympathiseert met onze denkbeelden, vat U dan ook maar aan, al is het ook een eind uit de buurt. Op een goede dag ontstaat het contact vanzelf. Wij hebben deze rustige zekerheid: Wie er bij hoort komt wel, en wie er niet bij hoort, gaat wel weer weg. Wie niet tegen ons is, is voor ons. Dat is een goed en breed en mild standpunt.

Men vraagt mij, hoe ik verklaar, dat de schoenmaker een kunstenaar kan zijn.

Mijn principe is, dat ieder, die in waarheid mensch is, een kunstenaar is. In een volmaakte samenleving, laat ons zeggen in het nieuwe Jeruzalem, om dat woord te bezigen, zijn alle menschen kunstenaar.....of men daar op schoenen zal loopen weet ik niet, maar, wel, dat alle menschen het vermogen zullen hebben te scheppen.

De mensch in zijn volheid geschapen naar Godsbeeld, is schepper. Elk waar mensch is kunstenaar op grond van het feit, dat hij een mensch is naar het evenbeeld Gods.

Vandaar dat wij niet een groep vormen, die zich afscheidt van de andere menschen en zeggen: bij ons alleen is de waarheid, wij zijn de ware artisten en de andere zijn maar schoenmakers, handelaars, effecten makelaars, enz. Wij staan heelemaal niet op separatistisch standpunten. Elk mensch is in zijn diepste zelf kunstenaar bij de gratie Gods.

De mensch van Nazareth was vol als kunstenaar. De geest die in hem woonde, heeft den ganschen Kosmos als Kunstwerk gebaad. Die geest openbaart zich ook aan ieder onzer, aan U en aan mij. Het volle Leven gaat boven de kunst uit. De kunst is diens dienst.

In Christus was de geest vol. Wanneer de geest vol is in een schoenmaker, dan zal hij zeer zeker schoenen maken zonder bordpapier, zuivere schoenen, schoenen die van hem zelf zijn. Hij maakt de schoenen goed. En wanneer in de schoenmaker de geest vaardig is, dan zal de wereld hem eeren, niet als schoenmaker, maar als mensch, en ieder gaat naar hem toe, niet met zijn voeten, maar met zijn hart. Dan is hij naar mijn overtuiging kunstenaar. Zoo sta ik er tegenover. Ik geloof dat een schoen een kunstwerk kan zijn. Wij, staande in de kunstnijverheid, erkennen wel degelijk het schoenmakersvak qua vak, maar ook het schoenmakersvak uit artistiek oogpunt. Ik begrijp niet dat er zijn die dit standpunt niet aanvaarden willen. Een elegante schoenmaker, die spiritueel is in zijn werk en goede manieren heeft en van binnen een mooi mensch is, maakt elegante, schoone schoenen en wij, als wij die schoenen zien aan gewone beenen, dan zeggen wij: wat zie je er elegant uit. Dat heeft dan die schoenmaker geleverd.

Is hij dan geen kunstenaar? Als de wereld vol was met zulke schoenmakers, meubelmakers, beeldhouwers, enz., dan zou de wereld heerlijk zijn! Dan was er geen "ersatz". Dan was alles echt, vol van realiteit en wij zouden verlost worden van onze colbertjes en wij zouden niets anders kunnen doen, dan ons omarmen in schoonheid en dan was er vrede.

Waarom, waarom is er zooveel twist in de wereld? Door de leugen van de lijn. Wanneer wij zitten op een stoel, die fout is van bouw, dan liegen we. Want dan zitten wij zooals wij niet zitten moeten en als wij jaar in jaar uit dagelijks zes uur liegen, dan gaan we naar de hel, dan voeren we een leven zoo misdadig, dat oorlogen er uit voortvloeien. U lacht er om, maar het is heusch geen kleinigheid. Het is een voornaam ding, te weten, hoe wij zitten en liggen moeten en als wij onze kinderen opvoeden in de verkeerden stand, dan leeren wij die kinderen liegen. In het geheele Oosten is er geen jood in Palestina, geen Indier in Azie, die niet weet hoe hij zitten of liggen moet, maar het geheele Westen is opgegroeid in de verdraaiing tot zelfs van onze ledematen toe. Wij zijn gedefformeerd, misgroeid, omdat wij celibatair zijn in onze kennis en wetenschap. We hebben tot onze hulp een vrouw noodig die voor onze kleeren, voor onze huisraad, voor onzen welstand zorgt. Die vrouw is het Oosten. Zij alleen kan zorgen voor een behoorlijk uiterlijk van haar man, het Westen, door ook zijn innerlijk te verrijken.

Hij, die uitsluitend arbeid om loon en die alleen aan het loon denkt en niet van zijn werk houdt, die heeft noodig controle, die heeft noodig een Taylor-stelsel.

Wie de wereld door gaat naar het Goddelijke, wie zoekt ontplooiing, wie kent het leven, wie kent het lijden, dat zijn de arbeiders en die arbeiders dat zijn wij.

Dat zijn de schoenmaker en de kleermaker. Ik beloof U, dat op een werkplaats of een atelier, waar gearbeid wordt uit liefde, tenslotte alleen degenen overblijven die zuiver werken: want wie niet uit liefde kan werken, gaat heen en gaat waar hij meer naar zijn zin kan werken. Ik geloof dat het een groote kwaal is van onzen tijd dat de arbeider zich tot zijn arbeid scheef verhoudt. Wij zoeken nu in normale verhoudingen te komen. Wanneer iemand tot ons komt en zegt: hier zijn mijn handen en mijn hersens, ik wil werken, dan zeggen wij: Wie werkt krijgt loon in voedsel en in kleeding en het ruilmiddel, dat geld is. En zoo staan wij dan in het zuivere communisme.

Waarom zal men ons dat beletten? Mogen we het sociale vraagstuk niet practisch oplossen? Staan wij niet aan de zijde van wie verdrukt worden?

Wij weten wel dat elk idee, hoe hoger het is, des de moeilijker is te verwezenlijking. Als wij hemelsch denken, dan ontmoeten wij de verwezenlijking in de hel. Wat zou dat? Wij worden niet teleurgesteld. We weten wat ons wacht. Wij geven. Ik persoonlijk sta op het standpunt, dat geen kapitalisme en geen kapitalist in staat mag zijn, om ons te fnuiken. Als alle arbeiders staan op dit standpunt, dan zijn ze er. In waarheid hangen we niet af van het egoïsme van de bezitters. Ik weet wel dat er ellendige toestanden zijn, maar het leven is sterker in zijn ware rechtvaardigheid dan de wreedheid van de menschen.

Indien we het maar gelooven en aanvatten, indien wij de handen maar slaan aan de ploeg. Eenmaal zullen we ons woord aan de practijk kunnen toetsen.